

עירובין יד

משנה. הקורה שאמרו - רחבה כדי לקבל אריח. ואריח חצי לבנה של שלשה טפחים. דייה לקורה שתהא רחבה טפח כדי לקבל אריח לרחבו. רחבה כדי לקבל אריח, ובריאה כדי לקבל אריח. רבי יהודה אומר: רחבה אף על פי שאין בריאה. היתה של קש ושל קנים - רואין אותה כאילו היא של מתכת. עקומה - רואין אותה כאילו היא פשוטה, עגולה - רואין אותה כאילו היא מרובעת. כל שיש בהיקפו שלשה טפחים יש בו רוחב טפח. שאלה: טפח! טפח ומחצה בעי!

תשובה: כיון דרחב לקבל טפח, אידך חצי טפח מלבין ליה בטינא, משהו מהאי גיסא ומשהו מהאי גיסא, וקיימא.

דין: אמר רבה בר רב הונא: קורה שאמרו - צריכה שתהא בריאה כדי לקבל אריח, ומעמידי קורה אינן צריכין שיהיו בריאין כדי לקבל קורה ואריח.

דעה אחרת: ורב חסדא אמר: אחד זה ואחד זה צריכין שיהיו בריאין כדי לקבל קורה ואריח. עוד דין: אמר רב ששת: הניח קורה על גבי מבוי, ופרס עליה מחצלת, והגביה מן הקרקע שלשה - קורה אין כאן, מחיצה אין כאן. קורה אין כאן - דהא מיכסיא, מחיצה אין כאן - דהוא לא מחיצה שהגדיים בוקעין בה.

דוגמאות שונות של שתי קורות

תנו רבנן:

וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת יוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל זה	<u>פחות משלשה</u> - אין צריך להביא קורה אחרת, <u>שלשה</u> - צריך להביא קורה אחרת	רבן שמעון בן גמליאל אומר: <u>פחות מארבע</u> אין צריך להביא קורה אחרת, <u>ארבע</u> - צריך להביא קורה אחרת.
וכן שתי קורות המתאימות, לא בזו כדי לקבל אריח ולא בזו כדי לקבל אריח	אם <u>מקבלות אריח לרחבו טפח</u> - אין צריך להביא קורה אחרת, <u>ואם לאו</u> - צריך להביא קורה אחרת.	רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם <u>מקבלת אריח לארכו שלשה</u> - אין צריך להביא קורה אחרת, <u>ואם לאו</u> - צריך להביא קורה אחרת.
היו אחת למעלה ואחת למטה	רבי יוסי ברבי יהודה אומר: רואין את העליונה כאילו היא למטה, ואת התחתונה כאילו היא למעלה, ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מעשרים אמה ותחתונה למטה מעשרה.	

תגובת אביי לדברי ר' יוסי בר' יהודה: אמר אביי: רבי יוסי ברבי יהודה סבר לה כאבובא בחדא, ופליג עליה בחדא. סבר לה כאבובא בחדא - דאית ליה רואין, ופליג עליה בחדא דאילו רבי יהודה סבר למעלה מעשרים, ורבי יוסי ברבי יהודה סבר: בתוך עשרים - אין, למעלה מעשרים - לא.

רבי יהודה אומר רחבה אף על פי שאינה בריאה.

גירסה אחרת: מתני ליה רב יהודה לחייא בר רב קמיה דרב: רחבה אף על פי שאינה בריאה. אמר ליה: אתנייה רחבה ובריאה.

קושי: והאמר רבי אילעאי אמר רב: רחבה ארבעה אף על פי שאינה בריאה! תירוצ: רחבה ארבעה שאני.

היתה של קש כו'.

קושי: מאי קא משמע לן - דאמרינן רואין, היינו הך!

תירוצ: מהו דתימא: במינה אמרינן, שלא במינה לא אמרינן, קא משמע לן.

עקומה רואין אותה כאילו היא פשוטה

קושי: פשיטא!

תירוצ: קא משמע לן כדרבי זירא; דאמר רבי זירא: היא בתוך המבוי ועקמומיתה חוץ למבוי, היא בתוך עשרים ועקמומיתה למעלה מעשרים, היא למעלה מעשרה ועקמומיתה למטה מעשרה. רואין, כל שאילו ינטל עקמומיתה ואין בין זה לזה שלשה - אין צריך להביא קורה אחרת, ואם לאו - צריך להביא קורה אחרת.

קושי: הא נמי פשיטא!

תירוצ: היא בתוך מבוי ועקמומיתה חוץ למבוי איצטריכא ליה, מהו דתימא: ליחוש דילמא אתי לאמשוכי בתרה, קא משמע לן.

מאתר הדן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •

עגולה רואין אותה כאילו היא מרובעת.

קושי: הא תו למה לי?

תירוץ: סיפא איצטריכא ליה: כל שיש בהיקפו שלשה טפחים יש בו רחב טפח.

שאלה: מנא הני מילי?

תשובה: אמר רבי יוחנן, אמר קרא: **ויעש את היס מוצק עשר כאמה משפתו עד**

שפתו עשר סביב וחמש כאמה קומתו וקו עשרים כאמה יסב את סביב.

קושי: והא איכא שפתו!

תירוץ: אמר רב פפא: שפתו שפת פרח שושן כתיב ביה, דכתיב **ועב' טפח**

ושפתו כמעט כוס פרח שושן ארבעים בת יכ'.

קושי: והאיכא משהו!

תירוץ: כי קא חשיב - מגואי קא חשיב.

בעניין ים של שלמה: תניא רבי חייא: **ים שעשה שלמה היה מחזיק מאה וחמשים מקוה טהרה.**

החשוב: מכדי, מקוה כמה הוי - ארבעים סאה, כדתניא **ורח' (את פשו) כמס' - במי מקוה.**

ל' פשו - מים שכל גופו עולה בהן. וכמה הן - אמה על אמה ברום שלש אמות. ושיערו חכמים מי מקוה ארבעים סאה.

מקוה - $3 \times 1 \times 1 = 3$ אמות = 40 סאה

ים של שלמה - $10 \times 5 \times 5 = 500$ אמות = X סאה?

$$300 + 150 + 50 = 500$$

קושי: כמה הוו להו - חמש מאה 500 גרמידי (אמות), לתלת מאה (300) מאה (100), למאה

וחמשים (150) חמשים (50), בארבע מאה וחמשים (450) סגיא!

אם 3 אמות=1 מקוה, 300 אמות=100 מקוואות, 150 אמות=50 מקוואות

↓
450 אמות = 150 מקוואות

תירוץ: הני מילי - בריבועא, ים שעשה שלמה עגל היה. מכדי, כמה מרובע יתר על

העגול - רביע;

קושי: לארבע מאה (400) מאה (100), למאה (100) עשרים וחמשה (25), הני מאה

ועשרים וחמשה הוו להו! 400 אמות חסר $1/4 = 300$ אמות=100 מקוואות.

100 חסר $1/4 = 75$ אמות=25 מקוואות (30 אמות=10, 30=10, 5=15)

תירוץ: תני רמי בר יחזקאל: **ים שעשה שלמה שלש אמות תחתונות מרובעות**

ושתיים עליונות עגולות. ואז הים החזיק יותר מ150 מקוואות

קושי: נהי דאיפכא לא מצית אמרת, דשפתו עגול כתיב, אלא אימא חדא!

תירוץ: לא סלקא דעתך, דכתיב **ארבעים בת יכ',** בת כמה הויא - שלש

סאין, דכתיב **מעשר וכתב טן וכו'.** דהוה להו שיתא אלפי גריו.

1 בת=3 סאים, 2000 בת=6000 סאים = 40 סאה*150

קושי: והא כתיב **מחזיק כתיב עשרת ארבעים!**

תירוץ: ההוא לגודשא.

דיוק: אמר אביי שמע מינה: האי גודשה תלתא הוי.

חיזוק ממשנה לדיוק: ותנן נמי: **שדה תיבה ומגדל,**

כוורת הקש, וכוורת הקנים, ובור ספינה אלכסנדרית, אף

על פי שיש להן שולים והן מחזיקות ארבעים סאה בלח,

שהן כוריים ביבש - טהורין.

רמב"ם - פירוש המשנה על משנה מסכת עירובין פרק א משנה ה

צריך אתה לדעת שיחס קוטר העיגול להקפו בלתי ידוע, ואי אפשר לדבר עליו לעולם בדיוק, ואין

זה חסרון ידיעה מצדנו כמו שחושבים הסכלים, אלא שדבר זה מצד טבעו בלתי נודע ואין

במצאותו שידוע. אבל אפשר לשערו בקירוב, וכבר עשו מומחי המהנדסים בזה חבורים, כלומר

לידיעת יחס הקוטר להקיפו בקירוב ואופני ההוכחה עליו. והקירוב שמשתמשים בו אנשי המדע

הוא יחס אחד לשלשה ושביעית, שכל עיגול שקוטרו אמה אחת הרי יש בהיקפו שלש אמות

ושביעית אמה בקירוב. וכיון שזה לא יושג לגמרי אלא בקירוב תפשו הם בחשבון גדול ואמרו כל

מאתר הדן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •

שיש בהקיפו שלשה טפחים יש בו רוחב טפח, והסתפקו בזה בכל המדידות שהוצרכו להן בכל התורה.

משנה. לחיין שאמרו - גובהן עשרה טפחים,

תנא קמא	רבי יוסי
ורחבן ועוביין כל שהוא	רחבן שלשה טפחים

קושי: לחיין שאמרו כו' לימא תנן סתמא כרבי אליעזר, דאמר לחיין בעינן!

תירוץ: לא מאי לחיין - לחיין דעלמא.

קושי: אי הכי, קורה נמי ניתני קורות, ומאי קורות - קורות דעלמא!

תירוץ: הכי קאמר: אותן לחיין שנחלקו בהן רבי אליעזר וחכמים - גובהן עשרה טפחים, ורוחבן ועוביין כל שהוא.

שאלה: וכמה כל שהוא?

תשובה: תני רבי חייא: אפילו כחוט הסרבל.

דין מברייטא: תנא: עשה לחי לחצי מבו - אין לו אלא חצי מבו.

קושי: פשיטא!

תירוץ: אלא אימא: יש לו חצי מבו.

קושי: הא נמי פשיטא!

תירוץ: מהו דתימא: ליחוש דילמא אתי לאישתמושי בכוליה, קא משמע לן.

דין: אמר רבא: עשה לחי למבוי והגביהו מן הקרקע שלשה, או שהפליגו מן הכותל שלשה - לא עשה ולא כלום. אפילו לרבן שמעון בן גמליאל דאמר אמרינן לבד - הני מילי למעלה; אבל למטה, כיון דהויא מחיצה שהגדיין בוקעין בה - לא קאמר.

רבי יוסי אומר רחבן שלשה טפחים.

פסיקה: אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל: אין הלכה כרבי יוסי לא בהילמי ולא בלחיין.

תגובה לדבריו: אמר ליה רב הונא בר חנינא; בהילמי אמרת לן, בלחיין לא אמרת לן.

קושי: מאי שנא בהילמי - דפליגי רבנן עליה, לחיין נמי פליגי רבנן עליה!

תירוץ: אמר ליה: שאני לחיין, משום דקאי רבי כוותיה.

גירסה אחרת: רב רחומי מתני הכי, אמר רב יהודה בריה דרב שמואל [בר שילת] משמיה דרב: אין הלכה כרבי יוסי לא בהילמי ולא בלחיין.

תגובה: אמר ליה: אמרת?

תשובה: אמר להו: לא.

תגובה: אמר רבא: האלהים! אמרה, וגמירנא לה מיניה.

הסבר: ומאי טעמא קא הדר ביה - משום דרבי יוסי נימוקו עמו.

שאלה: אמר ליה רבא בר רב חנן לאביו; הילכתא מאי?

תשובה: אמר ליה: פוק חזי מאי עמא דבר.

גירסה אחרת: איכא דמתני לה אהא; השותה מים לצמאנו אומר שהכל נהיה בדברו, רבי טרפון אומר:

בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה שבראת.

שאלה: אמר ליה רב חנן לאביו; הילכתא מאי?

תשובה: אמר ליה: פוק חזי מאי עמא דבר.

